

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Splošna in strokovna gimnazija

AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

Druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela (35 ur)

Učni načrt

Gimnazija; strokovna gimnazija
AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO
Obvezni vsebinski sklop (35 ur)
Učni načrt

Avtorji besedila:

mag. **Klavdija Šipuš**, Zavod RS za šolstvo
dr. **Andrej Adam**, Gimnazija Ravne na Koroškem
Nina Arnuš, Gimnazija Novo Mesto
dr. **Marinko Banjac**, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Jožica Gramc, Zavod RS za šolstvo
Vojko Kunaver, Zavod RS za šolstvo
dr. **Damjan Mandelc**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Tanja Popit, Zavod RS za šolstvo
Jasna Rojc, Zavod RS za šolstvo
dr. **Marjan Šimenc**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Filozofska fakulteta

Recenzenti:

mag. **Alenka Hladnik**, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik
dr. **Mitja Sardoč**, Pedagoški inštitut
dr. **Marina Tavčar Krajnc**, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**
Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Prva spletna izdaja
Ljubljana, 2020

Sprejeto na 205. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 20. 2. 2020.

Objava na spletni strani:

http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2020/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

-----
Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=17361667](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=17361667)
ISBN 978-961-03-0498-2 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

KAZALO

1 OPREDELITEV OBVEZNEGA VSEBINSKEGA SKLOPA AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO ...	1
2 SPLOŠNI CILJI	2
3 CILJI IN VSEBINE	3
4 STANDARDI ZNANJA.....	7
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	8
6 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA.....	10
7 ZNANJA IZVAJALCEV	11

1 OPREDELITEV OBVEZNEGA VSEBINSKEGA SKLOPA AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

Aktivno državljanstvo je obvezni vsebinski sklop gimnazijskih programov v okviru kategorije Druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela, za katere je značilno za razliko od pouka predmetov, da se v veliki meri izvajajo kot aktivnosti, avtentične naloge in v povezavi z okoljem. Vsebinski sklop je zasnovan interdisciplinarno, v njem se prepletajo in povezujejo spoznanja različnih znanstvenih disciplin (sociologije, filozofije, politologije, zgodovine, geografije ipd.). Temeljni cilj je spodbujanje aktivnega, informiranega in odgovornega demokratičnega državljanstva.

Dijaki/-nje v okviru aktivnega državljanstva razvijajo sposobnost za razumevanje kompleksnosti osebnega in družbenega življenja ter povezanosti in nasprotij med individualnim in družbenim, lokalnim in globalnim. Pri različnih aktivnostih, njihovi pripravi in refleksiji pridobivajo in razvijajo znanja o človekovih pravicah, demokraciji in demokratični kulturi, vlogi medijev in civilne družbe, ustavni ureditvi in političnem sistemu Republike Slovenije, evropskih integracijskih procesih in institucijah Evropske unije, mednarodnih organizacijah in globalnih izzivih človeštva.

Učni načrt vsebuje štiri tematske sklope, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo. Zasnovani so tako, da izhajajo iz dijaka/-inje državljana/-ke, ki je posameznik/-ca, del skupnosti, države in širšega sveta, ter nakazujejo na štiri ravni državljankega angažiranja: osebno, družbeno, državno in globalno. Zato splošni in operativni cilji zasledujejo različne ravni družbenega življenja dijakov/-inj: avtonomije, sodelovanja, participacije in soodločanja. Celota dijaka/-injo spodbuja, da razvija svoje državljanske spretnosti na več ravneh in tako postane informiran/-a državljan/-ka z znanjem, potrebnim za razumevanje procesov in odločanje v družbi in politiki, s spretnostmi, potrebnimi za sodelovanje pri urejanju zadev skupnega pomena, in ki je aktiven/-a, da bi prispeval/-a k spremembam v državi in širše.

2 SPLOŠNI CILJI

Poglavitni cilj obveznega vsebinskega sklopa Aktivno državljanstvo je pridobivanje znanja, razvijanje spretnosti, stališč in vrednot, ki dijake/-inje usposablja za informirano in odgovorno aktivno državljanstvo. Ta cilj je dodatno opredeljen s cilji v nadaljevanju.

Dijaki/-inje:

- se usposablja za razumevanje delovanja družbe in demokratičnih procesov ter za konstruktivno vključevanje v družbeno in politično življenje ter ozaveščajo pomen prizadevanja za skupno dobro,
- razvijajo sposobnost za kritično presojo lastnih prepričanj in prepričanj drugih ter za razmislek o lokalnih, nacionalnih, evropskih in globalnih problemih sodobnega sveta,
- pridobivajo in nadgrajujejo znanje o delovanju demokratičnih/političnih institucij v Republiki Sloveniji, Evropski uniji in globaliziranem svetu,
- razvijajo kritično razumevanje sodobnih medijev, oblikujejo stališča do priložnosti in omejitev medijskega poročanja,
- razvijajo stališča, povezana s spoštovanjem posameznika, razumevanjem in sprejemanjem različnosti, empatijo, premagovanjem predsodkov, strpnim sobivanjem, solidarnostjo, prostovoljstvom in medgeneracijskim sodelovanjem,
- se usposablja za odgovorno odločanje in delovanje, za uresničevanje pravičnejšega in bolj solidarnega sveta, enakosti, zagotavljanja človekovih pravic, miru in trajnostnega razvoja.

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt je razdeljen na štiri tematske sklope. Cilji in vsebine se medsebojno prepletajo, dopolnjujejo in nadgrajujejo.

Učni načrt navaja delitev znanj na obvezna in izbirna. Obvezna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo, in so namenjena vsem dijakinjam in dijakom, zato jih mora učiteljica oz. učitelj obvezno obravnavati. Izbirna znanja opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učiteljica oz. učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakinj in dijakov. V poglavju Cilji in vsebine so:

- obvezna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *izbirna znanja pa v poševnem tisku.*

TEMATSKI SKLOP: Državljan/-ka posameznik/-ca

Skupno življenje ljudi urejajo pravila, ki svobodo posameznika/-ce omejujejo, pa tudi ščitijo. V sodobnih družbah se ta pravila vzpostavijo tako, da člani/-ce družbe sodelujejo pri njihovem oblikovanju, kar pomeni, da so oblikovana na demokratičen način. Demokracija, ki temelji na skupnem odločanju, predpostavlja avtonomne državljane/-ke, ki so sposobni samostojno razmišljati in presojeti. V tem procesu je ključnega pomena kritično mišljenje, poznavanje osnovnih pojmov, ki omogočajo misliti družbeni svet, in sposobnost sodelovanja v razpravi, v kateri posamezniki/-ce skupaj iščejo rešitve za skupna vprašanja. Položaj posameznika/-ce v sodobni družbi določajo temeljne pravice; te ga/jo ščitijo tako pred drugimi posamezniki/-cami kot tudi pred posegi oblasti.

Demokracija in avtonomni državljani/-ke

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- razumejo potrebnost družbenih pravil (zakonov), ki omejujejo in omogočajo svobodo posameznika/-ce,
- raziskujejo večpomenskost pojma demokracija ter povezanost demokracije z avtonomijo posameznika/-ce,
- uporabljajo osnovne elemente kritičnega mišljenja in argumentacije ter prepoznajo osnovne logične napake pri sklepanju,
- *razumejo, kako prepričanja in vrednote vplivajo na (politične) odločitve ljudi,*
- raziskujejo odnos med demokracijo, družbeno pravičnostjo, svobodo in enakostjo.

Človekove pravice in sobivanje

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- spoznavajo vrste (človekovih) pravic in njihovo razmerje do svobode in oblasti,
- razumejo povezavo med človekovimi pravicami in odgovornostmi,
- se usposablja za sodelovanje v javni razpravi, za premislek in zagovor lastnih stališč, sprejemanje različnosti pogledov, poslušanje stališč drugih in skupno iskanje (kompromisne) rešitve,

- prepoznajo negativne posledice stereotipov, predsodkov, nestrpnosti, izključevanja in diskriminacije,
- raziskujejo pomen različnih oblik pripadnosti (nacionalna, etnična, verska idr.); patriotizem in kozmopolitizem.

TEMATSKI SKLOP: Sodelovanje v skupnosti

Sodobne civilne družbe predpostavljajo aktivne državljane/-ke, ki so motivirani/-e in zmožni/-e najrazličnejših oblik družbenega udejstvovanja in sodelovanja. Pri tem je ključnega pomena udejanjanje idej in pobud v različnih oblikah in okoliščinah, med drugim tudi v okviru civilne družbe. Ob tem mladi razvijajo občutljivost za zaznavanje aktualnih problemov šole in družbenega okolja kot tudi učinke na življenje v različnih skupnostih. Sodobno družbo zaznamujejo številne spremembe tudi na področju dela in zaposlovanja, ki od mladih zahtevajo angažiranost. Za aktivno življenje v sodobni družbi je potrebna medijska pismenost, ki ni omejena zgolj na merljive spretnosti in zmožnosti, temveč jo je smiselno razumeti kot angažiran odnos, ki je predpogoj družbene participacije in sodelovanja med ljudmi.

Civilna družba

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- spoznavajo strukturo civilne družbe in raziskujejo možnosti sodelovanja posameznika/-ce ter vključevanja v različne oblike združevanja in delovanja v skupno dobro,
- analizirajo vlogo in pomen civilnodružbenih, humanitarnih, solidarnostnih akcij in iniciativ v družbi,
- analizirajo vlogo medijev v sodobni družbi (oblikovanje javnega mnenja, nadzor oblasti, problem zasebnosti) in razumejo pomen verodostojnosti informacij,
- razumejo pomen svobode govora in možnosti njenih zlorab (priložnosti in nevarnosti, povezane s svetovnim spletom in novimi komunikacijskimi tehnologijami).

Delovanje in pomen gospodarskega sistema

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- razumejo temeljna načela delovanja gospodarstva in kritično vrednotijo raznolike posledice sodobnega globalnega kapitalističnega gospodarstva (gospodarska rast, gospodarske krize, onesnaževanje okolja ipd.),
- raziskujejo vzroke sprememb v gospodarstvu in učinke sprememb na posameznike/-ce in skupine/skupnosti (delavske pravice in institucije za njihovo varovanje),
- raziskujejo meje rasti in potrošniško usmerjene družbe ter primere trajnostno naravnanih gospodarskih praks,
- analizirajo položaj mladih na trgu dela in njihove zaposlitvene možnosti (poti izobraževanja, poklicne izbire, nezaposlenost, prekarnost idr.),

- odkrivajo pomen digitalizacije za spremembe v družbi na različnih področjih (v gospodarstvu, na trgu dela, spremembe v odnosih in vrednotah).

TEMATSKI SKLOP: Državljan/-ka Republike Slovenije

Sodobna država je ena temeljnih oblik urejanja družbenega in političnega življenja ljudi. Tudi državljanstvo kot status je v veliki meri, vendar ne izključno, vezano na državo in je torej ta tista, ki podeljuje konkretne dolžnosti in pravice posameznikom/-cam. Država tako svoje državljanke/-ke štiti in varuje, obenem pa tudi določa ali predpisuje njihova ravnanja in delovanje. Države imajo lahko različne družbeno-politične ureditve, običajno določene z ustavo, pri čemer je v sodobnem svetu največ tistih, ki so urejene demokratično. To pomeni, da ima v določeni državi oblast v rokah ljudstvo, da je oblast pri svojem delovanju omejena in da lahko posamezniki/-ce na različne načine sodelujejo pri vprašanjih, ki vplivajo na njihova življenja.

Država, demokracija in državljanstvo RS

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- spoznavajo različne pomene pojmov politika in država ter vlogo politične socializacije,
- raziskujejo zgodovinske izvore moderne države in primerjajo demokratične ter nedemokratične ureditve,
- spoznavajo delovanje demokracije (prednosti in pomanjkljivosti neposredne, predstavniške in liberalne demokracije) in raziskujejo, kako država in njene institucije podpirajo demokracijo ter zagotavljajo uveljavljanje pravic manjšin,
- razlikujejo med statusom prebivalca/-ke RS in državljanke/-ke RS, poznajo načine pridobitve državljanstva RS, pravice in dolžnosti prebivalcev in državljanov RS,
- kritično vrednotijo sodobne izzive in dileme demokratičnih ureditev, kot so negativne podobe politike, politična apatija, nižanje starostne meje za pridobitev volilne pravice, e-volitve.

Ustava in politični sistem RS

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- spoznajo Ustavo Republike Slovenije ter opredelijo pojma socialna in pravna država,
- razumejo, kako Ustava Republike Slovenije kot najvišji pravni akt določa ureditev in delovanje naše države,
- spoznajo, kako Ustava RS in mehanizmi države ter civilne družbe zagotavljajo pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti; seznanijo se s položajem slovenskih manjšin in izseljenskih skupnosti,
- spoznavajo delovanje političnega sistema Republike Slovenije, njegov vpliv na življenje njenih prebivalcev/-k in državljanov/-k ter vlogo političnih strank v Sloveniji,
- razložijo delovanje lokalne samouprave in primerjajo oblast na državni in lokalni ravni ter preučijo, kako razmerja moči vplivajo na participacijo in odločanje,

- prepoznajajo pomen aktivnega državljanstva in možne načine aktivne participacije v družbi in državi.

TEMATSKI SKLOP: Državljan/-ka Evropske unije in sveta

Tematski sklop naslavlja področja evropskih integracijskih procesov, globalizacijskih procesov in globalnih izzivov človeštva z vidika izzivov aktivnega demokratičnega državljanstva. Izpostavljeni so ključni elementi, ki sodobnega človeka in družbe umeščajo v širše politično, ekonomsko in kulturno okolje, začenši z evropskim povezovanjem in razlogi za članstvo Slovenije v EU ter vplivi, ki jih ima za Slovenijo članstvo v evropski povezavi. Zajame tudi področje procesov, ki se odvijajo na globalni ravni in vključujejo področja politike, ekonomije, kulture, varnosti, okolja, migracij in drugih področij, ki so neobhodna za formiranje aktivnega državljan/aktivne državljanke, da zmore presojati sodobne družbene izzive ter zastopati načela humanizma, demokracije in človekovih pravic.

Evropska unija

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- analizirajo razloge za evropsko povezovanje ter njegove mejnike (pogodbe EU),
- spoznavajo institucije EU, njihove ključne pristojnosti (Evropski parlament, Evropska komisija, Evropski svet in Svet Evropske unije) in procese odločanja v EU ter primerjajo potek volitev v nacionalni in evropski parlament,
- spoznavajo pomen članstva Slovenije v Evropski uniji, pravice, ki jih imajo kot evropski državljani in možnosti vplivanja na oblikovanje skupnih rešitev na ravni EU,
- *vrednotijo omejitve in dileme evropskega povezovanja.*

Svet in globalizacija

Dijaki/-nje skozi aktivnosti in avtentične naloge:

- spoznavajo spremembe v mednacionalnih odnosih (spreminjanje centrov ekonomske in politične moči, vloge kulturne globalizacije in mednarodnih organizacij),
- analizirajo in kritično presojujejo raznolike učinke in procese globalizacije ter vpliv na njihova življenja,
- prepoznajajo in vrednotijo vzroke in posledice konfliktov in vojn v globaliziranem svetu ter razpravljajo o prizadevanjih za demokracijo, mir in preprečevanje konfliktov,
- *presojujejo vzroke in posledice globalnih migracij in analizirajo pomen svetovnih organizacij (svetovna trgovinska organizacija, OZN idr.),*
- *ozavestijo pomen trajnostnega razvoja in medkulturnih odnosov,*
- *raziskujejo in načrtujejo aktivnosti za varovanje človekovih pravic.*

4 STANDARDI ZNANJA

Doseganje standardov znanja dijak/-inja izkaže s svojim (so)delovanjem v okviru načrtovanih aktivnosti, tako da:

- opredeli različne razsežnosti in različna pojmovanja demokracije,
- razlikuje med avtonomijo in neodvisnostjo,
- uporablja osnovne elemente kritičnega mišljenja in argumentacije, prepozna osnovne napake pri sklepanju in oceni stopnjo zanesljivosti informacij, iz katerih izhaja v razmisleku,
- razpravlja o vprašanju, kaj prispeva k večji pravičnosti družbe, in argumentirano zagovarja svoj pogled na odnos med pravičnostjo, svobodo in enakostjo,
- analizira pojem pravice in razloži povezavo med svobodo, oblastjo, človekovimi pravicami in odgovornostmi,
- analizira negativne posledice stereotipov, predsodkov, izključevanja in diskriminacije,
- predstavi nekaj načinov (so)delovanja v skupnosti in ovrednoti njihov pomen,
- na podlagi izbranih kriterijev analizira izbrano medijsko vsebino in primerja poročanja v različnih medijih,
- razloži temeljna načela delovanja sodobnega gospodarstva,
- predstavi vidik različnih vlog v gospodarstvu (delodajalci, podjetništvo, odgovorno lastništvo, tveganja ipd.),
- analizira, kako gospodarski trendi vplivajo na poklicne izbire mladih in na trg dela,
- predstavi različne pomene pojma politika in na primeru opiše politično socializacijo,
- predstavi razlike med nedemokratskimi in demokratičnimi ureditvami ter razloži značilnosti neposredne, predstavniške in liberalne demokracije,
- pojasni, kako se v Sloveniji uresničuje neposredna demokracija,
- razloži vlogo Ustave RS kot akta, s katerim država predpisuje družbeno in politično ureditev,
- prepozna izbrano vsebino Ustave RS in jo predstavi v praktični situaciji,
- predstavi delovanje političnega sistema RS na državni in občinski ravni ter na primeru pokaže njegov vpliv na življenje prebivalcev,
- smiselno uporabi pojem državljanstva, navede načine pridobitve državljanstva RS in razloži, katere pravice in dolžnosti imajo državljani in tujci v RS,
- opiše svoje pravice in obveznosti, ki izhajajo iz državljanstva EU,
- predstavi dosežke evropskega integracijskega procesa in posledice članstva Slovenije v EU,
- razlikuje med aktivnostmi (mednarodnih organizacij, držav, NVO) za reševanje globalnih problemov,
- pojasni izbrane globalne probleme in izzive človeštva, učinke globalizacije in njenih procesov na ljudi in okolje.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Dijaki/-inje pri pouku sklopa Aktivno državljanstvo pridobivajo in razvijajo znanja, spretnosti, veščine in pripravljenost za delovanje skozi različne aktivnosti ter v okviru avtentičnih nalog. Zato je letna učna priprava učitelja zasnovana kot letni načrt (priprave, izvedbe in refleksije) aktivnosti, sprotne vsebinske in metodične priprave pa kot izvedbeni načrt posamezne aktivnosti s poudarkom na vlogi oziroma aktivnosti dijakov. V okviru aktivnosti cilje in vsebine učnega načrta med seboj povezujemo, dopolnjujemo in nadgrajujemo s poudarkom na:

- uporabi znanj, ki jih dijaki pridobijo pri različnih predmetih in so povezana s cilji in vsebinami učnega načrta za aktivno državljanstvo (učitelj cilje in vsebine aktivnega državljanstva povezuje in usklajuje z učitelji posameznih predmetov),
- informiranosti dijakov, ki temelji na poznavanju ključnih pojmov, opredeljenih v tematskih sklopih, ter
- medsebojni povezanosti znanja, spretnosti, stališč, vrednot, prepričanj in pripravljenosti za delovanje.

V središču učnega procesa je dijak/-inja, ki je aktiven/-a v družbeni skupnosti (si prizadeva za izboljšave v šoli, lokalnem okolju, državi in širšem svetu), zato aktivnosti temeljijo na družbenem, ekonomskem, kulturnem in političnem kontekstu, v katerem živijo mladi. Načrtovane aktivnosti in avtentične naloge naj izhajajo iz aktualnih okoliščin, interesov in izkušenj dijakov/-inj ter zajemajo vse faze: načrtovanje, izvajanje aktivnosti in refleksijo dijaka/-inje.

Učitelj/-ica učni proces načrtuje z metodami in oblikami dela, ki pri dijakih/-injah spodbujajo kritično mišljenje, na znanju utemeljeno, odgovorno in ustvarjalno delovanje. S tem omogoča, da dijaki/-nje vzpostavijo povezave z dogajanjem v lokalnem in širšem okolju.

Skupini in posamezniku/-ici prilagojene aktivnosti zagotavljajo individualizacijo, diferenciacijo in personalizacijo učenja. Učitelj/-ica dijake/-inje spodbuja k dajanju kakovostnih povratnih informacij in samovrednotenju (samorefleksiji), s čimer prispeva k njihovem prevzemanju odgovornosti za delovanje in učenje. Njihovo iniciativnost in ustvarjalnost podpira tako, da jih vključuje v vse faze učnega procesa od načrtovanja do izvedbe.

Učitelj/-ica uporablja različne metode poučevanja in učenja: strategije za spodbujanje kritičnega mišljenja, problemsko učenje, vodeni razgovor, argumentirano razpravljanje, samostojno učenje, pisanje komentarjev, pobud ipd., simulacije, igro vlog, projektno delo in druge pedagoške metode. Pri tem omogoči kritično uporabo tradicionalnih in družbenih medijev, primerjavo, analizo in interpretacijo informacij ter uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije za namene državljanske participacije.

V ospredju je sodelovalno delo dijakov/-inj, saj s tem krepimo veščine sodelovanja, komuniciranja, kritičnega in argumentiranega izražanja ter sprejemanja stališč in konsenzov za dobrobit vseh. V skupini je treba graditi pozitivno vzdušje medsebojnega zaupanja, solidarnosti in odprtosti za spoštovanje različnih mnenj, v katerem dijaki/-nje iščejo in predlagajo skupne rešitve. Učitelj/-ica mora zagotoviti vključenost in sodelovanje vseh dijakov/-inj. Pri obravnavi tem, glede katerih v družbi ni soglasja, naj bodo vodilo objektivnost, kritičnost in pluralnost ter spoštovanje človekovih pravic in demokratične kulture.

Učitelj/-ica spodbuja dijake/-inje k vključevanju v različne prakse, v katerih se razvijajo v aktivne državljane/-ke, in k sodelovanju z različnimi institucijami in organizacijami ali posamezniki/-cami, ki delujejo v lokalnem in širšem okolju, saj s tem krepí povezovanje formalnega in neformalnega izobraževanja. Dijaki/-nje naj aktivno sodelujejo v družbenem življenju skupnosti in z lastno načrtovano in odgovorno aktivnostjo prispevajo tako k svojemu osebostnemu razvoju kot tudi k razvoju demokratične skupnosti. Tako učni proces vključuje refleksijo življenjske izkušnje.

Pomembno se je zavedati, da obstaja več ravni državljanskega delovanja. Aktivni/-a državljan/-ka je državljan/-ka, ki spoštuje zakone, se udeležuje volitev, varuje okolje, sodeluje pri dobrodelnih akcijah in je aktiven/-a v družbenem življenju na lokalni in državni ravni. Lahko pa je to državljan/-ka, ki poskuša družbo kot celoto narediti pravičnejšo in si prizadeva za spremembe na sistemski ravni. Učni proces mora odražati širino državljanskega angažmaja, da dijaki/-nje to širino ozavestijo in se opolnomočijo za raznolike možnosti družbenega in političnega delovanja.

6 PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Preverjanje in ocenjevanje znanja je del učnega procesa, ki izhaja iz ciljev in standardov znanja. Uresničevanje ciljev in doseganje standardov znanja pri dijakih/-injah učitelj/-ica spremlja skozi celoten učni proces: v okviru šolskih aktivnosti in vključevanja v družbeno življenje. Doseganje standardov znanja ugotavlja pri aktivnostih in avtentičnih nalogah dijakov/-inj, ki jih načrtujejo, izvedejo in reflektirajo. Znanje ocenjujemo opisno.

Pomembno je, da imajo dijaki/-nje možnost pokazati svoje znanje, razumevanje in spretnosti na različne načine, npr. s simulacijami, igro vlog, razpravo, načrtovanjem in izvajanjem intervjujev, akcijskim raziskovanjem, predstavitvami in komentarji časopisnih člankov, načrtovanjem, realizacijo in refleksijo projektov, ki so lahko povezani z dejavnostmi v dobrobit skupnosti (npr. humanitarne dejavnosti, medgeneracijsko sodelovanje). Zato je treba aktivnosti potrebno zasnovati tako, da se jasno navezujejo na cilje, vsebine in standarde znanja iz različnih tematskih sklopov.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Aktivno državljanstvo lahko poučuje učitelj/-ca z znanji s področja visokošolskega izobraževanja sociologije, filozofije, zgodovine, geografije ali politologije.